GRADSKA BIBLIOTEKA ŠIBENIK

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izradjuje brzo i jeftino „TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani - ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

Poštarina plaćena u gotovom.

n162/68

NOVA TRIBUNA

Godina VIII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 5 januara 1940 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo u utuživo u Šibeniku. | Br. 617

Prijeti li

našoj zemlji opasnost od komunizma ? — To je pitanje aktuelno u posljednje vrijeme. Iako je strana štampa preuvelicala izvjesne dosta neznatne incidente u našoj zemlji, pitanje se javlja zainteresovanošću Rusije za Evropu, interesom Italije za mir i poredak na jugoistoku Evrope, akcijom Vatikana protiv komunizmu i konačno sasvim našim današnjim položajem, koji je g. pretsjednik vlade nedavno u Banjoj Luci označio kao provizorij.

Beogradska »Politika« prošlih dana pisala je da se incidentima u našoj zemlji ne smije podavati naročita važnost, da naš narod još uvijek živi patrijarhalnim životom, koji isključuje mogućnost komunizma. Optimizmu ovog dnevnika, koji se rijetko odmiče od linije informativnog lista, suprostavlja se izjava dra Korošca, objavljena u novogodišnjem broju »Slovenca«, u kojoj se osobito ističe ta opasnost.

Kad bi bila ispravna teza „Politike« da komunizma ne može biti u patrijarhalnoj zemlji kao što je naša, ta bi konstatacija bila dovoljna da umiri našu javnost. Ali mislim da ona to nije postigla. Jer radi se o mogućnosti komunističkog režima, a takav je bašu Sovjetskoj Rusiji, koja je zemlja i danas patrijarhalna koliko i naša. A osim toga, u našoj zemlji javljale su se komunističke težnje baš u pokrajinama u kojima se, po shvatanju »Politike«, nebi mogle ni očekivati, kao na primjer u Crnoj Gori.

Kad se govori o komunizmu, treba misliti u prvom redu na propagandu, koja dolazi iz inostranstva te preko organizovane akcije djeluje na one koji su skloni po svom materijalnom i duhovnom položaju da je prime. To su ubogi i umišljeni: jednima današnje uređenje nije dalo materijalna dobra drugi su u njima dobili manji ugled i rang nego im odgovara po njihovom sudu. Takvi žele da se društveno uređenje izmijeni, da se vrednote nanovo razvrstaju da bi dobili u tom novom uređenju pogodniji položaj : zalogaj ili ugled. Nesklad u čovjeku traži smirenje u komunizmu. Ko traži rada i hljeba a nema ga, ko neće rada a traži hljeba, bo ki htio da, i bez sposobnosti i bez nadarenosti a i bez truda, s površnom naobrazbom, bude nazvan genijem, umjetnikom, mudracem, ukratko ko žudi za kruhom ili za slavom ili za kojimgod preimućstvom, taj se nečemu nada od komunizma. Ukratko svaki koji se (ma i bez razloga) osjeća prikraćenim, pa čak i u svom fizičkom ustrojstvu, pa i u svom erotičkom zahtjevu, on je kadar da postane crvenim, ako se samo dirne njegova bolna strana, ako se u njemu pobudi nadanje.

Prvo se pokoleba u njemu vjera i poštovanje u osveštane tradicije, prvo se kida ono što je čovjeka držalo u granicama ispravnog života, a onda se od njega stvara revolucioner. Zato je patrijarhalni život istinska garancija da neće doći do komunizma i u tom smislu »Politika« ima pravo. Ali šta sačinjava patrijarhalni život i koja je danas njegova snaga?

U njemu se obično ističu samo duhovne vrednote : rjera i etičke norme života s izvjesnim folkeornim rekvizitima kao što su gusle i narodna nošnja. A zaboravlja se na materijalnu stranu toga života : on je (u prilikama koje nestaju) osiguravao svakome i materijalnu egzistenciju i davao mu određen rang, i svako je bio primoran, auktoritetom i silom, da se zadovolji datim mogućnostima. Danas pada auktoritot današnje životne prilike tjeraju čovjeka iz porodice, iz zavičaja, udaljuju ga od vjere i morala.

Ne može se vratiti šta je prošlo. Ne može še uspostaviti narodna nošnja. Ali su njene šare i danas lijepe. Ne mogu se ni gusle javorove uzeti u ruke, ali je lijepota pjesme velika i moral njezin čist. A naša zemlja nije prenapučena i pruža mogućnost ravnomrsnog uposlenja. Sve što je bilo lijepa i velika u narodnom geniju i danas je živo.

Val rata zadao nam je rane teške ali ne smrtne. Treba se vratiti narodnom duhu, sadržini njegovoj, treba nastaviti rad na pravednim i potrebnim reformama, pa će zdrave narodne snage svladati opasnost.

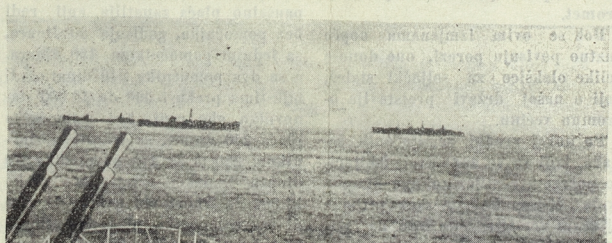
TEŠKO...

Teško zemlji gdje ima i mali broj ljudi nad zakonom kojemu se moraju svi pokoravati osim toga sitnog broja. i ako taj mali broj nadzakonjaka ne može da razumije ako i pojedinac, podzakonjak, neće ili ne može da izvrši, u izuzetnom slučaju, propis ili odredbu zakona, to neshvaćanje postaje još kobnije za tu zemlju. Tad nadzakonjaci, da pokažu koliko oni štuju i cijene zakon, poslužiće se srestvima koje čak ni slovo zakona nije predvidjelo. da u zametku uguše i pokušaj protiv zakona. Proglasuju tada sebe čuvarima zakona i jedinim, ovlaštenim štitnicima njegovim, a ne vide ili ne mogu ili neće da vide : da su upravo oni prvi uzrok, kršenju zakona jer su očigledni primjer cijeloj toj zemlji — bezakonja ! Zašto ? Zato jer smatraju sebe nad zakonom, a sve ostale, koji nisu »oni«, pod zakonom. Zakon, koji nije za sve — zakon, niti je zakon niti će mu se pokoravati ona ogromna većina kad je od njega sebe izuzela ta mala manjina. I što valja da nastane ? Ili, prvo, da se zakon dokine, jer nije za sve; ili, drugo, da se odstrani ona manjina nadzakonjaka, pa da svi postanemo podzakonjaci, jer ćemo mu se svi podvrgavati, bez izuzetka, i niko više neće moći da se ugleda na onu manjinu koja je svojim primjerom oskvrnula svetost i auktoritet zakona, postavivši sebe izvan zakona.

Teško narodu gdje ne sluša mlađi starijega. Mladima, kad hoće da budu pametniji od starijih, nedostaje iskustvo života, a vrela krv nadomjesti im razboritost i staloženost starijih, pa misleći da će u dvadeset i četiri sata nešto bolje učiniti od onoga što su stariji gradili i sagradili u sto godina, stanu rušiti sve staro kao da im ono smeta novoj gradi i nastavljanju što im djedovi i očevi stekoše i sagradiše, pa najednom ostanu bez djedovskog nasljedstva ne stekavši sami — ništa. Kad im iskustvo prosvijetli pamet i kaže da su pogriješili, već nekadašnja mladost pretvorila se u ranu starost i nedostaje im snage i sposobnosti da nešto urade, jer utrošiše pamet i snagu u rušenju i prosipanju, i ne naviknuvši se na rad i štednju, postaju beskućnici i zli najamnici i sluge i svojevoljno roblje kakovih mu drago gospodara.

Teško čovjeku među neljudima ; teško braći među nebraćom. Kad neljudi, ne birajući srestva, dočepaju se vlasti, prvi im je posao da progone čovjeka koji ne može da misli i radi kako misle i rade neljudi, pa i ako su na vlasti. On im je sudac, jer je dijelima, duhom i riječju nad njima, ali je kod njih sila i topuz, pa šestoperac počne da sudi razboru, i čovjeku zabrane i suđenje, jer mu zaćepe usta, sputaju duh, a katkad i sa svijeta odstrane. Tako ostavši oni jedini gospodari, pretvore i zadnjeg čovjeka u nečovjeka. Vidjevši on kako jedino može da opstoji kao i ostali neljudi, postane gori nečovjek od tih neljudi, postane životinja koja grize, ujeda i kolje — zubima. Tad, ipak, neljudi nisu postali životinje, ali je boj postao ljući i krvaviji, jer će se natjecati u kreposti međusobnog ubijanja životinje i neljudi Ko će pobijediti da pobijedi, mala je razlika, jer će se neljudi uvijek malo razlikovati od životinja.

Je li moguće da brat ostane bratu kad jedan od njih dvojice neće da bude brat. Još je gore kad ni jedan ni drugi neće pa neće brata za brata. Ne ostaje drugo već podijeliti se. Ne bi ni to bilo zlo, ali postaje zlo, jer jedan drugome ne priznaje pravedan dio, već svaki od njih hoće da prigrabi više da bi drugi ostao siromašniji i slabiji. Tako će jedan, budući da je jači, prigrabiti onome slabijem, i ono malo što ima. I kako su već izgubili jedan prema drugome i zadnju iskru bratstva nekadašnjeg, nastaće bratski—nebratski pokolj do istrage, pa jedan će od njih ili dobiti nebrata za gospodara ili će ga netragom nestati, ili, u najboljem slu



Trgovačke lađe pred neprijateljskim podmornicama, miruju !

Rođendan Kraljice i Majke



Pred 40 godina ugledala je svijet jedna Princeza, kola nije ni slutila šta je još čeka u Njenom životu. Na svom, sudbinom određenom, putu ona je naišla na jednog Velikana, a preko Njega i na jedan narod, koji su joj otvorili svoje grudi i svoje srce. Ali ni njihova bezgranična ljubav nije mogla da od Nje odvoji sudbinu Njenu, koja Joj je odredila da cijeli svoj život posveti i žrtvuje odgajanju Onoga, koji će jednom povesti naš narod putem kojeg Mu je odredio umirući Otac i Kralj.

čaju, doći će neko treći — dakako jači od nebraće da uspostavi red radi općeg dobra, pa će braću — nebraću pretvoriti u svoje sluge pokorne koje će mu ipak vrijediti za hrabre i nepobjedive vojnike, jer su navikli kroz vijekove puški i maču.

Teško je o takvim stvarima i misliti, a kamoli govoriti. No čovjek ipak ne može da se otme tim kobnim mislima kad čita povijest čovječanstva. Još žalosnije se misli rađaju razmišljajući o tome kako ljudi neće ili ne mogu da vide u povijesti, dakako ako uopće razumno čitaju ili uopće čitaju još pa i samu stavensku povijest, a hoće da žive i djeluju kao da smo mi bili ili ćemo biti neko i nešto iznad zakona neumoljive istorije i još neumoljivih prirodnih zakona, kojima nećemo izbjeći pribjegavajući protu prirodnom i protuljudskom i protubožjem poretku i zakonu.

Dr. M. P.

UPRAVA NOVE TRIBUNE
svim svojim prijateljima
pravoslavne vjere čestita
HRISTOS SE RODI!

G. P. Milojević novi šef centr. presbiroa

U ime Nj. V. Kralja postavljen je za novog šefa Centralnog presbiroa Predrag Milojević, koji je, u ranijim godinama, kao reporter i dobar poznavalac privrednih i političkih prilika, surađivao u »Politici«. Posljednjih deset godina proveo je kao dopisnik »Politike« najprije u Berlinu a zatim u Londonu odakle dolazi na položaj novog šefa Centralnog presbiroa.

Predrag Milojević je prvi profesionalni novinar, koji dolazi na mjesto šefa Contralnog presbiroa.

Požar u Vatikaau djelo osvete?

O požaru kancelarijske palače Vatikana povedena je istraga. Nekoliko činjenica pokazuju da je požar, koji je istodobno izbio na dva mjesta, mogao biti djelo osvete kojeg otpuštenog radnika firme koja je vršila radove ili židovskog elementa koji se nalazi u blizini kancelarijske palače.

Sv. Otac Papa Pio XII

zahvalio se Nj. Kr. Vis. Knezu Namjesniku Pavlu na čestitkama, koje mu je ovaj uputio u Novoj godini, te potsjetio na posjet Kneza Namjesnika Vatikanu.

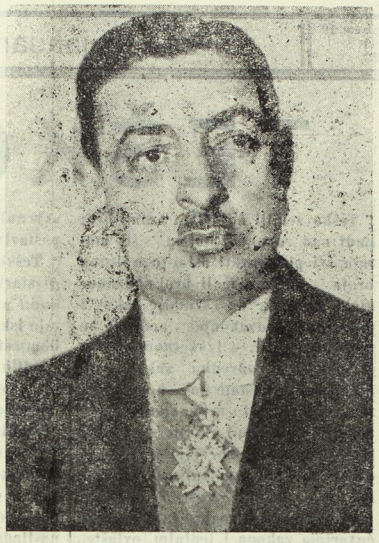
Predsjednik vlade Dragiša Cvetković

izmijenio je povodom Nove godine pozdravne brzojave sa bugarskim predsjednikom ministarskog savjeta, Georgijem Kjoseivanovom, i sa generalfeldmaršalom Goeringom.

Porezi i takse

Sazuajemo da se priprema Uredba o uvođenju državne trošarine na rakiju, koja je bila ukinuta. Ista treba, da iznosi oko 10 dinara po litri. Da li će se ova trošarina usvojiti još nije utvrđeno. Uvođenjem ove trošarine na rakiju ima sa socijalne točke gledišta svoju dobru stranu. Zbog ogromnog roda šljiva u ovoj godini proizvodnja rakije je nesrazmjerna, a prema tome i potrošnja vrlo velika. Ova Uredba treba da da znatan prihod kojom će se stvoriti fond koji bi služio za unapređenje voćarstva i ostalih grana poljoprivrede.

Posjeta pretsjednika JRZ
g. Dragiše Cvetkovića
OGULINU



Sve su beogradske i ostale dnevne novine donijele govor predsjednika vlade Dragiše Cvetkovića, koji je održao u Ogulinu pred tamošnjim srpskim seljacima iz Like i Korduna. Taj je govor i predmet razgovora u svim političkim krugovima. Ističe se da je to prvi put, što je predsjednik vlade Dragiša Cvetković došao u Hrvatsku, da izloži pred Srbima političku situaciju. Smatra se da je taj govor jedno sredstvo, da se sa kompetentnog mjesta srpskom elementu daju sva moguća uvjerenja o koristi sporazuma, a to u vezi s akcijom, koja potječe iz izvjesnih strana, a koja je uperena protiv sporazuma, tvrdeći da je srpstvo sporazumom ugroženo.

Beogradska štampa razmatra dalje i izjave dra Čubrilovića, koji je ne samo istakao važnost rada na bazi narodnog sporazuma, zaključenog između dra Mačeka i Cvetkovića, nego istakao mogućnost okupljanja svih, koji bi u zajednici s današnjom vladom htjeli poraditi, da se u zemlji još jače učvrste odnosi prema inozemstvu, da budemo tako što jedinstveniji i čvršći.

Izmjene u zakonu o neposr. porezima

Ministarski savjet, na predlog ministra finansija, na svojoj sjednici od 22 decembra 1939 godine donio je veći broj uredbi koji su znatno izmjenjeni, ne samo dosadašnji propisi o neposrednim porezima, nego i propisi zakona o taksama, zakona o porezu na poslovni porez i zakona o skupnom porezu na poslovni promet.

Dok se ovim izmjenama uopće znatno povisuju porezi, one donose velike olakšice za seljački stalež, koji u našoj državi pretstavlja ogromnu većinu.

Po novoj uredbi, zemlje onih seljaka, koji su se zaduživali isključivo porezom zemljarine, ako ukupna svota čistog katastarskog prihoda njihovih zemalja, koje leže na području jedne poreske uprave, ne iznosi više od 1.000 dinara, oslobađaju se poreza zemljarine.

Ova je uredba veoma važna za seljake na području bivše pokrajine Dalmacije. Kako je na ovom području, na kojem su faktično zemlje lošije kvalitete, čisti katastarski prihod dosta nizak, to su rijetki seljaci kojih ukupna svota čistog katastarskog prihoda nadmašuje 1.000 dinara. Pretežni dio seljaka biće po tom oslobođen poreza zemljarine.

Ako ukupna svota čistog katastarskog prihoda od zemalja nadmašuje 1000 dinara, osnovni porez na prihod od zemalja odmjeravati će se kao i do sada sa 10 posto od čistog katastarskog prihoda, a isto tako ostaje i skala dopunskog poreza, u koliko čisti katastarski prihod ne nadilazi svotu od 20.000 dinara. Na katastarski prihod preko 20.000 dinara skala dopunskog poreza raste, i prema iznosu prihoda ide od 7 posto do 16 posto.

Očita je tendencija uredbe da štiti seljački stalež.

Za sitne obrtnike (zanatlije), i ako ima povišice u porezu, uzdržan je princip paušalnog oporezovanja. U mjestima do 5.000 stanovnika, paušalno plaća zanatlija, koji radi bez pomoćnika, godišnje 80 dinara, sa jednim pomoćnikom 150 dinara, a sa dva pomoćnika 240 dinara. U mjestima preko 5 000 do 10.000 stanovnika, ako radi bez pomoćnika plaća 240 dinara, sa jednim pomoćnikom 280, a sa dva pomoćnika 320 dinara. Napokon u mjestima preko 10.000 do 20.000 stanovnika, ako radi bez pomoćnika plaća 300 dinara sa jednim pomoćnikom 330 dinara, a sa dva pomoćnika 480 dinara.

U mjestima sa stanovništvom preko 20.000 stanovnika oporezovanje zanatlija slijedi prema kategoriji. Ima četiri kategorije, a podjelu na kategorije vrši ministar finansija.

U I. kategoriji plaća zanatlija paušalno, prema tome dali radi bez pomoćnika ili sa jednim ili dva pomoćnika, dinara 220, 370, 540; u II kategoriji 260, 420, 600; u III kategoriji 300, 470, 660; u IV kategoriji 340, 520, 720.

Za Beograd, Zagreb i Ljubljanu nema kategorija, nego vrijedi posebna skala.

Postolari u svim mjestima preko 20,000 stanovnika plaćaju one paušalne iznose koji vrijede za mjesta između 10.000 i 20.000 stanovnika. Na ostale poreze osvrnućemo se posebno.

„Vreme" donosi:

Predsjednik vlade dao je o Novoj godini slijedeću izjavu: „Potrebno je prvo da vidimo šta nam je dala prošla godina, čega u njoj ima interesantnog i poučnog za nas Jugoslovene, pa da na osnovu tih činjenica predvidimo događaje koji nas očekuju u novoj godini. Osvrnimo se na međunarodnu situaciju, koja je bila tako burna i donijela toliko mnogo iznenađenja. Naša vanjska politika išla je uvijek jednim određenim putem. Jugoslavija je nastojala da održi dobre susjedne odnose čuvajući krajnu neutralnost. U svojoj unutrašnjoj politici naša zemlja pošla je sređivanju svih prilika i konsolidovanju svih unutrašnjih odnosa. Glavne linije ove nove unutrašnje politike utoliko su značajnije danas, u ovim mutnim danima međunarodne situacije.

U ovim momentima i sa ovog odgovornog položaja, ne bih imao šta da preporučim već pun unutrašnji mir, kao jedinu garanciju za svaki konstruktivni rad i napredak u našoj zemlji.

Preko ovog mira treba ostvariti ekonomsko-privredni prosperitet u zemlji.

Godina, koja je nastupila neće biti tako laka. Za pun uspjeh našega rada u godini koja dolazi potrebno je izvršiti duhovnu mobilizaciju svih narodnih snaga, zavesti u zemlji jedno pravo političko primirje i uputiti sva naša nastojanja za uspjeh onoga, što je svima nama zajedničko i od bitnog interesa za naš budući razvoj. Tim putem omogućit će se zajednička i bratska saradnja Srba, Hrvata i Slovenaca u ovoj našoj zajedničkoj domovini, koja će nas, složna, preporođena i zdrava, sačuvati od svih nasrtaja izvana i obezbijediti nam bolji život unutra«.

Tri neprijatelja

G. dr. Anton Korošec uputio je Slovencima čestitku o Novoj godini, u kojoj kaže: »Tri stvari su koje mi zadaju brigu za nastupajuću godinu. To su: komunisti, slobodni zidari i stranci. U svakoj zemlji danas je opasniji unutarnji neprijatelj nego vanjski. Protiv vanjskih neprijatelja imamo Maginotove, Siegfriedove i Mannerheimove linije. Protiv unutarnjih neprijatelja imamo samo front slabosti, neodlučnosti, obazrivosti, a naročito veliku nezrelost. Jer pokvareni ljevičarski agitatori izmislili su da nema više sovjetije, već da postoji slavenska Rusija. I hiljade i hiljade palo je na tu prevejanost i sada je ponavljaju do prezasićenosti. Mi svi voljeli bismo slavensku Rusiju i Ruse, a nećemo internacionalne sovjetije i nekulturnog komunizma.

Šta je komunizam uradio od nadarenog i bistrog ruskog naroda najbolje se vidi sada u Finskoj. Mjesto napretka i slobode vidimo sve plodove mračnog i tamnog reakcionarstva. Sve jasnije se vidi kako je komunizam lažljiv. Mjesto da radi za mir, huška na rat. Mjesto punih škola ima pune zatvore. Mjesto demokracije, drži se najgoreg tiranstva. Mjesto privatnih kapitalista radništvo iskorišćuje do kosti državni kapitalizam. Sve i sama laž. I što je najgore, nasjedaju toj laži i oni, koji ne bi smjeli. Mi smo slabi, neodlučni, obazrivi i nezreli! Nevjerojatno je, kako u Jugoslaviji slobodno zidarstvo u javnosti dolazi do sve jačeg uticaja, a to znači za domovinu veliku neizvjesnost i opasnost. Zato treba biti oprezan pred tim crnim krticama, treba ih se kloniti da ne dovedu u nesreću nas i domovinu.«

SPLIT

Split neće da zna za krizu

Ne zaostajući ni najmanje za ranijim godinama Split je ispratio staru i dočekao Novu godinu u veselom štimungu, uz svirku, pjesmu i ples. Na više od dvadeset mjesta bile su priređene razne zabave. Najveselije i najbučnije bilo je u Centralu i Park hotelu, gdje se u izobilju točio i šampanjac, neosvrćući se na one mase koje nemaju ni čestita krova nad glavom ni koru kruha svakog dana. Isto tako bilo je mnogo života u raznim sportskim društvima. Skromno, ali veoma lijepo Silvestrovo je proslavljeno u Sokolskom domu, koji je bio posjećen kao nikad ranije.

Ostavka pretsjednika općinskog savjetodavnog odbora

G. dr J. Brkić, advokat, podnio je ostavku na položaj pretsjednika općinskog savjetodavnog odbora. U pismenom obrazloženju iznio je razloge svoje odluke. G. dr Brkić nije se slagao sa izvjesnim akcijama, koje su dolazile sa raznih strana.

G. dr J. Račić napustio upravu bolnice

Ovih dana g. dr Jakša Račić napustio je upravu državne bolnice u Splitu, u kojoj je radio skoro četrdeset godina. Njegovim odlaskom splitska je bolnica izgubila ne samo svog vrsnog upravnika nego i svog najboljeg ljekara, koji je u svoj poziv unosio čitavoga sebe, sav svoj idealizam i svu svoju visoku spremu. Za vršioca dužnosti upravnika postavljen je g. dr Ante Starčević, ljekar iste bolnice, koji je pored gosp. dra Račića proveo 20 g.

Odlazak g. prof. St. Roce iz Splita

Poznati naš nacionalni i kulturni radnik g. Stjepo Roca, prof. u p., napušta ovih dana definitivno Split i sa obitelji seli u Šabac. Kroz nekoliko decenija g. prof. St. Roca marljivo i neumorno je radio na nacionalnom i kulturnom polju kako u Splitu tako i u cijeloj Dalmaciji. Na ročitu brigu posvećivao je selu i seljaku, te je napisao bezbroj članaka i brošurica iz seoskog života i održao na stotine predavanja po raznim mjestima od Splita do Subotice i Bitolja Narodna ženska zadruga srdačno se oprostila sa gđom Roca, svojom dugogodišnjom podpredsjednicom i agilnom članicom.

Suština prvih ovogodišnjih plesova

Ovogodišnji karneval vrlo je kratak, te su radi toga i sva društva i organizacije za svoje zabave i plesove već zauzeli sve slobodne termine. Ali uza sva nastojanja ipak se nije moglo izbjeći, da se po nekoliko zabava prirede istu večer, ili u vrlo malom razmaku, što je ipak malo previše za naš grad. Ovakvi su se slučajevi događali i ranije, ali skoro nikad u ovakvom obliku, pa će građanima biti, zaista, teško da se odluče koga će svojim prisustvom da pripomognu.

Tako ovih dana, pored svih Kućnih zabava, priređuju se i 4 velika plesa, koji zbog svojih ciljeva i svoje popularnosti ne mogu i ne smiju ostati bez svog velikog uobičajenog uspjeha. 5 januara daje, kako smo već javili, svoj veliki ples Jugoslavenski Akademski Klub, koji će biti ujedno i velika manifestacija nacionalizma našega grada. Stoga je, mislimo, izlišno govoriti, ko i zašto mora posjetiti ovu večer u Sokolskom domu.

Iste večeri održaje se u Hotel Krka ples hrvatskih sveučilištaraca.

U subotu 6 o. mj., pak, priređuje mjesno Lovačko udruženje svoj ples, koji će biti pravo veće veselja i zabave i na kojem će najsretniji biti naši gurmani, jer će biti spremljeno mnogo zečeva, fazana, pataka i ostale divljači. Prihod ide u korist podizanja lovačkog doma, pa i zbog toga mora da ga pomognu svi prijatelji ovog športa.

Međutim, 8 I, u čast imendana Nj. Vel. Kraljice Narodna ženska zadruga daje u Hotelu Krka »Društvenu zabavu« koja će, kao i svake godine, biti jedna od najotmenijih i najuspjelijih plesova sezone. Ovom pravom društvenom događaju nebi bila ni potrebna nikakva reklama, jer bi dovoljno bilo da se samo pogleda što je ovo humanitarno društro učinilo za gradsku sirotinju. pa da mu se od sveg srca pomogne.

Dakle, kako po svemu izgleda, ovi se plesovi ne smiju nikako zapostaviti, jer uistinu spadaju u onu vrstu priredaba, koje se ne priređuju samo radi plesa i zabave, već i zbog jedne dublje i važnije svrhe.

G. Jerko Čulić u Beogradu

Poznati pionir turizma na Jadranu g. Jerko Čulić, koji je ovih dana bio otpušten na položaju direktora Putnika u Splitu, postavljen je na jedno važno mjesto u centrali Putnika u Beogradu. Uklanjanje g. Jerka Čulića iz Splita teško će pogoditi čitav turizam na Jadranu, koji je on tako vješto umio da organizuje. Oštrica koja je bila uperena lično protiv g. Jerka Čulića, nije pogodila njega, nego je pogodila naš cjelokupni turizam na Jadranu. Posljedice već se pokazuju.

Promjene u „Hrv. Glasniku"

Od 1 januara prestali su da potpisuju u ime vlasnika „Hrv. Glasnik« gg. dr Josip Berkovič i Paško Kaliterna List sada potpisuje u ime vlasnika g. Sime Poduje, tajnik HSS. Ova promjena je učinjena u vezi sa izborima mjesnih odbora HSS u Splitu. Nadzor i upravu lista i dalje vodi g. dr I. Tartaglia.

Otmeno vjenčanje

4 ov. mj. vjenčao se naš sugrađanin Dr Josip Dominis, sin uvaženog g. Dr Marka Jure i Ruže, sa g.com Mirjanom Dragišić kćerkom gđe Ane ud. Kr. notara Steve Dragišića. Ovom vjenčanju, koje je bilo jedno od najotmenijih dosada u Šibeniku, kumovali su gg. senator Dr N. Subotić, Dr N. Dobrota, Dr J. Jurin i Dr J. Machiedo.

U Hotel Krka održana je zakuska za oko 100 pozvanika i rodbine.

Sretnim mladencima i njihovim obiteljima srdačno i iskreno čestitamo!

VJEČALI SU SE: Ljubica Vitika i Ante Baranović, činovnik ban. bolnice

ŠIBENIK

Šibenska Nova godina

Završena je i ova godina, a Šibenik ju je, po svom običaju, veselo otpratio i zahvalio za sve dobro i zlo, što mu je bila donijela. Ali Šibenčani su se već naučili na svoju sudbinu i mirno gledaju kako im prolaze godine i godine, a potrebe njihova grada čekaju »bolja vremena«! Ali naša ćud svemu doskoči. Opet smo u najljepšem raspoloženju dočekali 1940 i predali jcj mnoge velike i male želje. A što možemo, nada nam još jedino i ostaje. Možda će našem Šibeniku baš ove godine osvanuti „bolja vremena«, a možda . . . !

Uspostava svih ukinutih vlakova

Zahvaljujući uviđavnosti min. saobraćaja inž. g. Bešlića Direkcija drž. željeznica od 1 januara uspostavila je sve vlakove koji su bili ukinuti 28 listopada, te između njih i sve one veze što je Šibenik ranije imao sa Perkovićem, a preko njega i sa Splitom i Zagrebom, tako da ćemo od sada ponovno imati ove toliko potrebne vlakove:

iz Šibenika odl.	10.24,	dol. u Split	13.24
„ „	20.05,	„	17.30
„ „	23.38,	Zagreb	11.20
iz Splita odl. u	8.47,	dol. u Šibenik	11.24
„	19.50,	„	22.30
„	23.30,	„	2 06

70-godišnjica Gradskog kazališta

proslavljena je u srijedu 3 ov. mj., te je tom prilikom, pored prigodnog predavanja kojeg je održao dr. B. Novak, H. A. K. »Stjepan Radić« izveo dramu »Topaze« od M. Pagnole-a

OTVORENJE EKSPOZITURE JAVNE BERZE RADA izvršeno je na vrlo svečan način. Tom prilikom održana je svečana sjednica Upravnog odbora, na kojoj je g. T. Bumber, član nadzornog odbora održao prigodni govor u kome se zahvalio svima koji su pripomogli izgradnju ovog doma. Na kraju je govorio član g. Stegić

U subotu 6 januara
svi u kafanu Istra na
Lovački ples

Bismarck i Engleska

Profesor dr. Wilhelm Schussler Berlin) održao je pred Društvom ca a Wilhelma u Harnackovom domu Berlinu—Dahlemu predavanje o logađajima, koji su prethodili t. zv. Bismarckovom predlogu za zaključe je savezničkog ugovora s Velikom ritanijom 1889 godine. Predavač se vojim zaključcima trudio da bac vetlost na smisao politike, koja tada je završena i koja je definitivno okvarena Bismarckovim padom. Zbog ga je većina istoričara taj rezultat nat ala za lični neuspjeh »gvozdeog kancelara«. Da li se Bismarck reračunao ili je možda bio suviše ar da ostvari taj važan pravac, koji se trebala Engleska pridobiti za ednjoevropske interese u smislu ji je odgovarao Reichu? Većina toričara to vjeruje i zbog toga su n interesantniji razlozi, kojima profesor Schussler brani protivno stanoište.

Još 1879 godine je Bismarck poslao grofu Munsteru da ispita, kakvo stanovište zauzela Engleska prema eventualnom predlogu za saveznički ugovor. To je bilo sve. Rusi su ubrzo poslc toga s pokajanjem izjavili, da i nadalje ostaju u dvojnom savezu. Za sada je to bilo dosta. Iduća decenija je bila ispunjena lavirirajućim savezničkim ugovorima. Svrha sviju tih ugovora je bila da se svežu ruske težnje, koje su se ispoljavale naročito na Balkanu i onda da se drži na uzdi i francuska misao revanša. Iako je 1887 godine s Rusijom zaključen t. zv. ugovor o uzajamnom obezbeđenju, ipak su iduće godine sve do 1890 bile pune opasne zategnutosti. Početkom 1889 godine su dobri rusko—njemački odnosi zadavali mnogo brige. Tada je trebao biti učinjen pokušaj da se paralizira francuska agresivnost — ne samo protiv Reicha, nego i protiv Engleske, jer su se i Englezi bojali francuskog upada — i ujedno se trebala držati u šahu Rusija. To je bila svrha Bismarckovog predloga da zaključi s Engleskom savezn čki ugovor. Taj predlog je mogao imati izgleda na uspjeh, jer su Englezi tada gledali na odnose snaga isto kao i Reich. Bismarck je međutim htio da postigne ugovor, koji će parlamenat odobriti. S obzirom na unutrašnje političke prilike u Engleskoj ta namjera nije bila ostvarljiva. Zbog toga je odgovor britanskog konzervativnog kabineta bio samo slika te komplikacije: britanska vlada je projekat zasada smatrala za neoportun, ali je željela da čitava stvar ostane otvorena na stolu, a da ne mora reći ni da ni ne i prije svega potvrditi povjerenje, koje je dovelo do tog prijedloga ukoliko je moguće demonstrativnim solidarnim postupkom s Reichom. Da to nije bilo zamotano odbijanje? Da li savez s Engleskom nije bio protiv intencija ruske politike?

Bismarck se nije »preračunao«, Gvozdeni kancelaru su bile potpuno jasne teškoće, koje stoje na putu savezništvu odobrenom parlamentom. Bismarck je želio da taj projekat ostvari, ali istovremeno nije vjerovao u njegovu ostvarljivost. To je bio Bismarckov maksimalan program, rekao je predavač. Ali kakav je bio Bismarckov minimalan program?— Profesor Schussler je naglasio, da se često zaboravlja, da je u tadašnjoj situaciji to bio jedini program pažnje vredan.

Francuska i ruska pozicija je mogla ostati vrlo opasna, kad ne bi pošlo za rukom Englesku približiti na stranu Reicha. Nabavi ti sigurnost o tome, to je bio Bismarckov minimalan program. Bismarckova akcija je taj zadatak ispunila Bismarck je sazvao britansko stanovište i mogao je sada računati s dvostrukim sistemom britanskog savezničkog pakta i ruskim ugovorom o uzajamnom obezbeđenju i nije morao u slučaju jače ruske aktivnosti žrtvovati svog austro—ugarskog saveznika. I baš to saznanje je bilo najvažniji dokaz predavača. Nije to bila samo ruska politika, koja je bila predmet posljednje spoljno—političke inicijative državnog kancelara, nego baš izvaženje ruske politike i predloga savezničkog pakta s Engleskom. Iduća vlada je učinila grešku ne samo time, što se odrekla ruske politike, kao da je Engleska baš na to čekala da odmah započne neprijateljstvo — na koje se nije ni mislilo — nego time, što je tom težnjom razbila ravnotežu. Engleska je bačena preko palube i ništa je nije privlačilo, da se zanima za srednjoevropske prilike u njemačkom smislu. Bismarckov dublji i često nedovoljno ocjenjen nazor je bio, da se pridobijanje Engleske za srednjoevropski mir može postići samo indirektno, naime upozorenjem na suradnju s Rusijom. Time su se istovremeno mogle dobro odrediti granice ruskoj politici.

Dr. Maček o komunistima i frankovcima

G. dr. Maček dao je pariskom listu »Paris soir« izjavu u kojoj je rekao o poslijednjim neredima slijedeće.

»Poslije velikog rata takvi elementi su imali privremeno većinu u Zagrebu. Ja vas uvjeravam da smo danas daleko od toga. Ovaj mali pokret nimalo nije uznemirivajući u banovini Hrvatskoj. Naročito se na dalmatinskoj obali primjećuje njihova aktivnost, ali ja sumnjam da bi oni kada imali više od dva tri mandata od stotine mandata koliko će docnije brojati naš Hrvatski sabor. Što se tiče desničarskih ekstremista, frankovaca, oni doista ne prestavljaju skoro ništa. Oni bi možda dobili jedan mandat, ali ništa više. Ovdje su studenti razdraženi. Naša omladina je vatrena i rado ide ekstremima. Ja mislim da će moći da se urazumiju. Ja sam primio jednu delegaciju studenata, koje sam očinski savjetovao: »Vaše marksističke koncepcije — rekao sam im — šta su one donijele? Pogledajte po nekim državama u Evropi! Vi kažete da ste demokrati. Zar je to ono što hoćete?«

Žalba URS-a u Zagrebu

Međustrukovni odbor »Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza u Jugoslaviji« predao je banu dru Šubašiću pretstavku, u kojoj se žali protiv zabrana skupština, i traži da se puste na slobodu uhićeni članovi sindikata.

Pred obustavom rada u tvornici „La Dalmatienne"

Jugoslavenski Lloyd javlja:

Prema vijesti iz Splita tvornica „La Dalmatienne« nalazi na velike poteškoće glede izvoza i uvoza zbog deviznih poteškoća. Roba se sve više gomila u skladištu u Dugom Ratu i Šibeniku. Uprava društva predvidja dugu obustavu rada u svim tvornicama i uslijed toga veliki broj radnika ostaće bez posla.



Са дубоким болом у души и претешка срца јављамо пријатељима и знанцима да је јутрос у 4 сата у бановинској болници у Книну испустио своју племениту душу наш драги и никад непрежаљени брат, шура и ујак

О. СИМЕОН ПЕТРИЧЕВИЋ

управитељ Светоуспенског манастира у Крупи

Смртни остаци биће пренесени, опојани и сахрањени на манастирском гробљу у Крупи 31 децембра 1939 год. у 2 сата по подне.

Книн-Шибеник 30 децембра 1939.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

ПЕТАР брат, сестре: СИМЕОНА удата Воларевић, ЈЕЛКА удата Монтана, НЕВЕНКА удата Питантз, МИЛКА и РАЈКА

За се и осталу родбину.

(Вриједи као директна обавијест)

Katolička crkva u Ohridu

U Ohridu je prošloga mjeseca na svečan način, kako javlja »Slovenec« osvećena katolička kapela u Ohridu, koja je posvećena sv. Ćirilu i Metodu. Osvećenju su učestvovali prestavnici civilnih i vojnih vlasti, prestavnici pravoslavne crkve i veliki broj pravoslavnih građana.

700-godišnjica đakovačke biskupije

Na 7 decembra navršilo se 700 godina odkada je papa Grgur IX potvrdio darovnicu kralja Kolomana, kojom on dariva velike posjede u Slavoniji za uzdržavanje bosanskih biskupija. Ujedno je tada bila osnovana i đakovačka biskupija. Tom prilikom je biskup g. dr. Akšamović podijelio činovnicima i namještenicima biskupije iznos od 120.000 din.

Hrvatski ordeni

Zagrebačka „Ekonomska Politika« u članku »Za hrvatske ordene« piše da danas slobodna hrvatska treba da ima mogućnost da odlikovanjima s nacionalnim obilježjem odlikuje svo je zaslužne sinove. Najljepša nagrada za zaslužne na političko—nacionalnom polju bila bi kada bi bili odlikovani Tomislavovom krunom, a za službu na nacionalno—kulturnom polju Grgurevim križem, Danas je banu Hrvatske moguće isposlovati ustanovljenje ovih ordena, koji bi se dijelili na njegov predlog. Trebalo bi da ta odlikovanja budu uvedena već u jubilarnoj 1940 godini.

Frizersko-brijački salon
Laurić — Šibenik

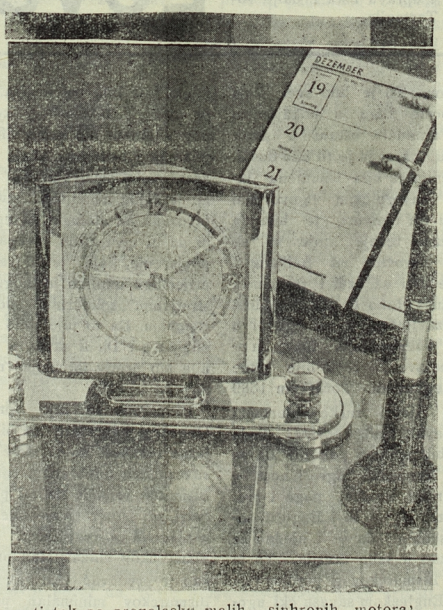
ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

ELEKTRIČNE URE

U svakoj kući ima bar po jedna ura, a i gotovo svaki čovjek nosi uru kod sebe, budući da je ona postala neophodno nužnom i tako reći pravim simbolom našeg života. Ogroman razvoj bio je naravno potreban, dok se došlo do danas upotrebljavanih savršenih ura. Posljednje usavršenje omogućila je i na tom području — elektrika. Električne sinhrone ure, koje su se prije nekoliko godina pojavile u trgovini, ubrzo su si osvojile opću sklonost, pa ih se danas u velikom broju može zateći u kućanstvima, obrtu i industriji. Te električne sinhrone ure imaju naime dvije velike prednosti: Prvo, ne treba ih se navijati i drugo, one idu veoma točno. A baš to su prednosti, koje u velikoj mjeri odgovaraju zahtjevima našeg vremena. Jer konačno, što nam koristi ura, koja ne ide točno, ili koja možda uopće stoji?!

Kako radi dakle takva sinhrona ura? Već njeno ime naznačuje, da je pokreću sinhroni motori (sinhron - istovremen), Broj okretaja tih motora određuje broj mijena izmjenične struje, koja ih tjera: Tako sidro dvopolnog sinhronog motora pravi u svakoj perijodi točno jedan okretaj. Uobičajena izmjenična struja od 50 perijoda postizava dakle 50 okretaja sidra u sekundi, a to znači 3.000 okretaja u minuti. Središnje mjesto za pogon i reguliranje sviju sinhronih ura je prema tome sama električna centrala, koja održavanjem točnog broja perijoda izmjenične struje omogućuje najveću točnost sinhronih ura.

Savršene sinhrone ure mogle su se graditi tek po pronalasku malih, sinhronih motora koji rade samostalno. Bitno pojednostavljenje izgradnje takvih ura postiglo je poduzeće AEG razvojem svog sinhronog motora s polaganim hodom. Pored brzog sinhronog motora s 3.000 okretaja u minuti ima taj polagani motor svega samo 375 okretaja u minuti. Usporenje okretanja postignuto je povišenjem broja polnih parova. Kod novih polaganih AEG sinhronih motora rabi se 8 pari polova, uslijed čega broj okretaja iznosi 3.000/8=375 okretaja u minuti.



Jedna od bitnih novina je i pričuvno pero za pokretanje, koje sprječava svako zaustavljanje sinhrone ure čak i u slučaju kakvih smetnji u mreži. Izostane li dakle napetost, zaustavlja se motor, ali sama ura ide ipak dalje, pokretana sada pričuvnim perom, koje je uvijek navijeno za svaki slučaj. Ona dakle u međuvremenu do ponovnog ukapčanja napetosti radi kao samostalna ura, koja može ići punih 36 sati, što je kod današnjeg razvoja elekrtične mreže više nego dostatno.

Za vrijeme raznih sportskih priredbi, a naročito u stadionu i trkalištima polažu većinom mnogobrojni gledaoci veliku važnost na točno vrijeme. Tu su dakle veoma podesne sinhrone ure kao skrajnje točni najavljivači vremena. Poduzeće AEG dobavlja u te svrhe sinhrone ure s brojčanim pločama po dva metra promjera. Ovoji tih ura mogu se, kao uostalom i za sve druge svrhe, uskladiti u svom obliku željama i potrebama pojedinaca. Ne tai način ne prestavljaju te sinhrone ure samo pouzdane savjesne najavljivaće točnog vremena, nego služe ujedno i kao zgodan ukras svuda, gdjegod ih se postavi. A sama elektrika udovoljava opet jednom svim suvromenim zahtjevima koli na tehničkom području toli i u pitanju samoga ukusa.

AKA.

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA„ štamparsko-novinsko-knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Šibenik